

Gudrun Schyman: "Talibantalet", tal på Vänsterpartiets kongress 2002

Talare

Gudrun Schyman
Partiledare

Datum

18 januari 2002

Plats

Västerås

Kongressdeltagare,

Att leva tillsammans, i ett samhälle, är inte konfliktfritt. Varje dag uppstår nya konflikter och gamla odlas. Mellan män och kvinnor, mellan kapitalismens cynism och våra egna krav på inflytande, mellan västvärldens ekonomiska intressen och tredje världens allt mer desperata behov, mellan industrialismens rovdrift och naturens villkor.

Konflikter i sig är inte av ondo. De är nödvändiga för vår gemensamma utveckling. Genom politiken kan vi synliggöra konflikter och ta ställning.

Det är den förändringskraften som ett politiskt parti i sina bästa stunder kan vara ett uttryck för.

Kongressens paroll är UPPDRAG RÄTTVISA. I varje situation där människor förtrycks växer en stor förändringskraft. Och det är kraven på förändringar som ger oss uppdraget. Det är det som är själva syftet med ett politiskt parti: Att vara ett redskap för den kraft som växer när vi går samman kring gemensamma problem och idéer. Partiet ska uttrycka en levande vilja och kreativ lust. Om vi inte förmår det blir partiet meningslöst och dött.

Vilka förändringskrafter kan vi då se i vårt samhälle i dag?

Över en miljard människor lever idag i absolut fattigdom, det vill säga med mindre än tio kronor om dagen. Detta är ett förtryck av stora proportioner. Och det skapar en fruktansvärt stark förändringskraft hos de som ser vad som pågår. Men det är inte alltid som den kraften tar sig positiva uttryck. Attackerna mot New York den 11 september förra året var avskyvärda brott som inte för en sekund kan legitimeras av ett aldrig så stort förtryck och västlig

stormaktsdominans. Lika lite som USA:s bombningar av Afghanistan, som troligen drabbat fler oskyldiga, kan legitimeras av sorgen och vreden från den 11 september.

Visst var det bra att talibanerna förlorade makten. Och visst vore det bra om de ansvariga för terrorattackerna kunde ställas inför rätta. Men jag är övertygad om, att med det massiva stöd som fanns, så hade det varit möjligt att åstadkomma förändringar på ett fredligare sätt, även om det hade tagit lite längre tid.

Nödvändigheten av att föra en debatt om FN-stadgan och folkrätten har tydligt visat sig. Och nu kan knappast USA:s självförsvarsrätt gälla längre. Bomber kan aldrig vara någon uthållig lösning när det gäller att bekämpa terrorismen. Och än tydligare skulle det bli om kriget utsträcks till nya länder, som Irak och Somalia. Den huvudväg man valt för att bekämpa terrorismen är kontraproduktiv. Klyftan mellan den västerländska världen och islam hotar att öka. Vad som nu krävs är fredsfrämjande insatser, politisk dialog och rättvisa villkor. Det vill säga motsatsen till militärdomstolar och undfallande länder som i ilfart överger de mest elementära kraven på rättssäkerhet, i en blind jakt på terrorister.

Den svenska regeringen vill värna folkrätten. Det som då krävs är att man ser till att hela frågan återförs till FN:s säkerhetsråd, för diskussion och beslut. Då skulle FN:s roll stärkas och kampen mot den internationella terrorismen skulle kunna föras med oomstridd legitimitet.

Inte heller i Palestina och i Israel legitimeras det ena våldet det andra. De avskyvärda

terrorhandlingarna mot oskyldiga israeler rättfärdigas inte av att Israel sedan decennier olagligt ockuperar palestinernas mark och att hundratusentals palestinier fördrivs till permanentade flyktingläger i Gaza och på Västbanken. Israels stridsvagnar mot stenkastande barn och beskjutningen av palestinska myndigheter, väcker inte de döda och torkar inte de anhörigas tårar. Inte heller förhindrar det att nya självmordsbombare stiger fram.

I debatten om terrorattentaten den 11 september har man sagt att terrorn är blind och obegriplig. Försöken att förklara har till och med likställts med att försvara. Men det är inte förrän vi förstår varför människor väljer att mörda sig

själva och andra som vi kan stoppa det.

Den ojämna fördelningen av makt och resurser mellan västvärlden och den tredje världen är en viktig förklaring. USA:s historia av maktspel, övergrepp och krigshandlingar i Mellanöstern är en annan. Bakom terrorismen finns känslan av att vara dödligt kränkt, att inte få sina mänskliga rättigheter respekterade.

Förtryck och kränkningar kan vara grogrund för terrorism – men de är inte tillräckliga orsaker. I världen finns det betydligt fler kvinnor än män som är fattiga. Kvinnor som dagligen blir kränkta och stundligen blir utsatta för respektlösa övergrepp. Trots detta är kvinnliga terrorister ytterst sällsynta. Jag menar orsaken också finns i den manlighetsmyt som fortfarande lever.

Det är nästan bara män som kan få för sig att de genom terror och våld kan återupprätta sin värdighet. För de här männen handlar det om att återta den förlorade respekten genom att bli fruktade och ge igen. Vedergällningen upphöjd till norm.

Riktig trygghet och säkerhet får vi inte i världen förrän manssamhället överger normerna om konfrontation och seger, dominans, kontroll och styrka.

I Göteborg, i somras, under EU-toppmötet demonstrerade flera tiotals tusen människor för ett annat Europa än det supermaktsbygge som nu pågår. Vi demonstrerade för en värld där demokrati, solidaritet och ekologiskt hållbar utveckling är styrande i stället för de transnationella företagens globaliserade cynism.

Men några hundra aktivister lyckades förflytta fokus, från protesternas politiska innehåll, till meningslös stenkastning och urskillningslös vandalisering, som bara väckte berättigad avsky hos allmänheten.

Samtidigt har den svenska polisen och rättssväsendet — liksom deras italienska motsvarigheter i Genua – på flera punkter agerat så att grundläggande demokratiska rättigheter och rättssäkerhetsprinciper satts ur spel.

Vänsterpartiet har här en dubbel strategisk roll att spela: som en av de starkaste organiserade krafterna inom vänstern, den globaliseringskritiska rörelsen och EU-motståndet, tar vi fullständigt avstånd från och motverkar allt våld från

demonstranter och aktivister. Samtidigt, måste vi hela tiden vara vaksamma mot tendenser till inskränkningar av de demokratiska fri- och rättigheterna. Polisen måste göra sitt arbete utan att själva begå lagbrott. Människor som vill protestera fredligt mot en orättvis världsordning ska aldrig behöva frukta att bli hotade, slagna eller hånade av polisen.

Därför är det med stor förvåning som vi nu kan konstatera att inte en enda polis, har gjort ett enda fel som kan leda till åtal.

Nu har jag tagit upp tre exempel där samhällsmotsättningar tagit sig uttryck i våldshandlingar, terror och krig. Det krävs inte mycket för att se att våld inte är lösningen. Bomber skapar varken trygghet, fred eller demokrati. Devisen öga för öga riskerar att göra en hel värld blind.

Men att ta avstånd från våld betyder aldrig att stå utan åsikt.

Vi är tydliga i kritiken mot den orättvisa världsordningen och USA:s stormaktsdominans. Vi är tydliga i kritiken mot Israels ockupation av palestinsk mark. Och vi är tydliga i kritiken mot det europeiska supermaktsbygget på kapitalägarnas villkor.

När en liten global maktelit äger och styr stora delar av det ekonomiska livet är vi många som inte kan vara delaktiga i besluten som rör våra liv. Privatiseringar, avregleringar och utförsäljningar gör att makt förskjuts från arbete till kapital och demokratins möjligheter begränsas. Få får mer och fler får mindre.

Men i orättvisan skapas också nya förändringskrafter. En global proteströrelse växer fram. En rörelse som hävdar att en annan värld är möjlig. En rörelse av vanliga människor, med studiecirklar och banderoller, mot koncernchefer med bolagsstämmor och kvartalsrapporter.

Makt och ägande är en av många viktiga frågor som vi kommer att behandla under de kommande kongressdagarna. Andra finns i valplattformen: Arbetslösheten, arbetstidsförkortningen, rättvis fördelning, rättvist miljöutrymme, regional och global rättvisa. Uppdraget är alltså rättvisa .

Kravet på förändringar och förbättringar finns alltså på många områden. Men just nu tänker jag uppehålla mig en stund vid det krav på förändring som växer

ur det mest universella förtrycket av dem alla. Det förtryck som går djupare in i kropp och identitet än något annat; det som är äldre än klassamhället och som bestått över klassamhällets konvulsioner, det förtryck som format och präglat varje klassamhälle och anpassat det till sina villkor: kvinnoförtrycket.

Det tar sig många uttryck. Diskrimineringen och kränkningarna ser olika ut beroende på var vi befinner oss. Men det är samma norm, samma struktur, samma mönster, som upprepas så väl i talibanernas Afghanistan som här i Sverige.

Säger jag ”Kvinna i Afghanistan” – så ser vi alla bilden framför oss:

Hon är ett ljusblått tält vars blick vi inte kan möta, instängd bakom ett galler av tyg. Osynliggörandet av henne och hennes rättigheter är till och med rent fysiskt. Under den gångna hösten har den osynliggjorda afghanska kvinnan använts som ett argument för att bomba det land där hon bor.

I debatten har det till och med låtit som att kvinnoförtryck är ett skäl för bomber.

Med tanke på hur kvinnoförtrycket ser ut i världen ser ut skulle vi kanske behöva förbereda oss på ett världskrig?!

Världen över ser det likadant ut. Kvinnor blir brutalt mördade. Kvinnokroppar blir ohämmat exploaterade i prostitution och porrindustri. Misshandlade kvinnor flyr undan sina förövare. Kvinnor svälter sig, till och med till döds. Kvinnor diskrimineras i lagar, i arbetsliv och i lönevillkor. Det är en fråga om styrkeförhållanden, om makt och maktlöshet.

Den största delen av det våld som kvinnor och barn utsätts för sker i familjen. Under hösten provocerade jag till debatt om just det här under rubriken ”Död åt familjen”. Orden ”död åt familjen” tycks konstigt nog uppröra mer än den verkliga döden i familjen. Vi vet att det statistiskt sett är farligare för en kvinna att var hemma, än på krogen, en fredagskväll. Vi måste våga se och diskutera allt det våld som finns, i just den traditionella kärnfamilj som man från borgerligt håll så liderligt försvarar.

Dagens familjeliv bygger fortfarande på kvinnors underordning och mäns

överordning. Ansvar för hem och barn ligger i all huvudsak på oss kvinnor. Det är vi som utför den absolut största delen av det obetalda hemarbetet. Och samma ordning präglar arbetslivet. Löneskillnaderna är ett uttryck för just detta.

Fortfarande tjänar kvinnor bara 82 procent av mäns löner. Eller, för att inte alltid låta männen utgöra alltings måttstock: män tjänar motsvarande 122 procent av kvinnors löner. Och klyftan ökar om man jämför med i början av 1990-talet!

Vi har en jämställdhetslag. Men lagstiftningen kommer inte åt den helt avgörande orsaken till löneskillnaderna: skillnaden mellan de branscher och sektorer som kvinnor respektive män arbetar i. Omsorg om människor värderas lågt medan omsorg om maskiner, varor, information och pengar värderas högt.

Ungefär 80 procent av de anställda inom skolan, vården och omsorgen är kvinnor. Genom de senaste tio årens skattesänkningar, kombinerade med nedskärningar, har hundratusentals kvinnor avskedats, lönerna har stått stilla och stressen har ökat. Frustrationen över att inte kunna ge barn, elever, sjuka och gamla nödvändig omsorg skapar en formlig epidemi av utbrändhet och långtidssjukskrivningar.

Alltså: omsorgsansvaret – det betalda och det obetalda – ligger på oss kvinnor. Och det är konsekvent nedvärderat. Samtidigt som vi vet att omsorg och kärlek är den bas som hela samhället vilar på. Där vi hämtar vår näring som människor. Ändå säger man att skogs- och gruvindustrin är basindustrier och man kallar den privata sektorn för näringslivet.

Också inom vänsterns teoretiska diskussioner styr den manliga normen.

En grundtanke inom marxism är att samhällsanalysen ska utgå från den materiella basen, hur produktionen ser ut och vilka klassrelationer den ger upphov till. Problemet är att det som kallas bas bara är en del av basen. Omsorg, kärlek och sexualitet är minst lika basalt som produktionen av saker, bostäder, verktyg och kläder.

Skapandet av oss själva, återskapandet av människan, saknar plats i den politiska analysen. Det handlar om kärlek till barn, omsorg om gamla, sjuka och varandra

likväl som sexualitet i vid bemärkelse. Allt det här är livsnödvändiga sociala handlingar som utgör en bas för ideologi, kultur och sociala motsättningar på samma sätt som produktionsförhållandena.

Statsvetaren Anna G. Jónasdóttir som är feministisk teoretiker och verksam vid Örebro universitet, kallar allt det här för kärlek. Hon menar att precis som den samhälleliga organisationen av arbete, utgör den materiella basen för klasskonflikten så utgör organisationen av kärlek, den materiella basen för könskonflikten.

Mer konkret betyder det alltså att män som grupp systematiskt exploaterar kvinnors kärlekskraft. Män får mer än de ger. Kvinnor ger mer än de får. Ett intressant resonemang som kan hjälpa oss att förstå kvinnoförtrycket på samma dynamiska sätt som vi redan förstår klasskonflikten.

Jag ska prata mer om kärlek. För det gäller att sätta ord på det som verkligen är viktigt i livet och i samhället.

Den ojämna fördelningen, och den usla värderingen, av kärleken och omsorgen är grunden för den rådande könsmaktordningen. Vi kvinnor ska ha omsorg om någon annan – och vara till för någon annan – medan mansrollen innehåller en självklar egocentrering – att vara till för sin egen skull. Vill vi, och vågar vi, så ser vi det här överallt; på jobbet, i hemmet, i sängkammaren och djupt inne i våra könsformade identiteter.

Som feminist är jag övertygad om att det här går att ändra på. Det är ju vi själva som skapar könsidentiteter och könsmaktordning, alltså kan vi också förändra dem – om vi vill. Jag säger inte att det är lätt eller att det inte kommer att ta tid. Men för en verklig förändring krävs att vi kvinnor tillsammans revolterar mot den rådande ordningen. Och att ni män ger avkall på era privilegier och också revolterar mot den rådande ordningen genom att vägra den utarmade och stereotypa könsroll, som det traditionella samhället erbjuder.

Feminism är en förändringskraft som inte bara sprider sig som politiskt begrepp utan den växer också hos oss, bland oss och inom oss. Det är inte bara Vänsterpartiets politik som gror i kraft av förändring utan också vi själva. Vi ser att kvinnors underordning och mäns överordning inte bara existerar i samhället i stort utan vi ser att samma maktordning naturligtvis också finns inom vårt

parti. Kvinnor blir kränkta på grund av sitt kön, även hos oss.

Jag vet att det finns spänningar på många håll i landet, både kring feminismens ställning och kring kvinnors krav på politiskt utrymme. Det här ska vi inte blunda för utan hantera på ett klokt och ansvarsfullt sätt. Vi ska lyssna på kvinnors upplevelser och tillsammans ge röst åt den förändringskraft som de bjuder. Vi ska erkänna könskonflikten och se att vi alla är bärare av den maktordning som vi egentligen vill avskaffa. Det är därför det är så svårt. Det är därför vi måste utrusta oss med både varsamhet och tålamod.

Kön är politiskt! Det är med politik vi kan förändra!

Här som på många andra punkter skiljer vi oss från högern som säger att de folkvalda, politikerna inte ska bestämma. Högern säger att politiken inte ska lägga sig i. Att du själv kan och att du själv ska bestämma din väg genom livet. Som kund och konsument. Din uppgift är att välja. Och att välja rätt!

Det låter lockande: Du ska bestämma själv! Visst vill jag det, också, men inom rimliga gränser. Jag vill inte träffa val som utestänger andra människor från att göra sina val.

Jag vill inte kunna välja en ”bra” skola till mina barn om jag vet att det för med sig att andras barn får gå i en sämre. Jag vill inte att min rätt till bostad ska föra med sig att andra saknar tak över huvudet. Det finns ett värde för mig, som människa, att veta att jag lever på ett sådant sätt att också andra har det bra. Det finns ett värde för mig att slippa kliva över lik på vägen till jobbet. Det finns ett värde för mig att slippa se människor som rotar i papperskorgar eller sover på parkbänkar. Det finns ett värde för mig att veta att människor, så långt jag kan överblicka, lever väl.

Rättvisa är vårt uppdrag och rättvisa är möjlig. Fyllda av självförtroende ska vi möta de människor som tror att vårt uppdrag är omöjligt. Vi vet nämligen att de som säger att det är omöjligt så ofta har haft fel. Vi vet det bland annat genom de erfarenheter vi gjort de senaste åren.

Vi fördubblade våra röstsiffror i förra valet

– vem trodde att det var möjligt?

Vi var minst i riksdagen, nu är vi det tredje största partiet

– vem trodde att det var möjligt?

Förr hade vi litet inflytande, nu påverkar vi statsbudgeten varje år

– vem trodde att det var möjligt?

Jag trodde att det var möjligt, många av oss trodde det. Det var därför det blev så och vi kan göra det igen.

20 procent.

En regering som bedriver en socialistisk och feministisk politik.

En rättvis ekonomisk världsordning.

Det tror jag är möjligt. Det tror vi är möjligt.

Och det är den övertygelsen vi måste bygga vår valrörelse på:

Att det omöjliga är möjligt!

Härmed förklarar jag Vänsterpartiets kongress 2002 för öppnad.

Fördjupa debatten om könsmaktordningen!

Är alla svenska män lika förtryckande som talibanerna i Afghanistan? Är kvinnokampen viktigare än klasskampen? Ska politiker uttala sig om hur mycket kärlek män och kvinnor ger och får?

Reaktionerna på det tal jag höll på Vänsterpartiets kongress i början av januari har varit starka, och diskussionens vågor har gått höga på många håll. Jag välkomnar debatten och är glad om mitt tal kan medverka till en fördjupad diskussion om maktförhållandena mellan män och kvinnor.

Många – både kvinnor och män – har hört av sig med positiva kommentarer. Det är uppenbart att det finns ett stort och uppdämt behov av att diskutera de frågor jag tog upp i talet.

Andra som reagerat har varit arga och känt sig kränkta av det jag sagt, eller av det de tror att jag sagt. (Hela talet finns tillgängligt i skriftlig form för den som vill ta del av det.) Jag tror att ett samtal om maktförhållandena mellan könen med nödvändighet kommer att uppröra, eftersom vi alla berörs. Det handlar inte om ”någon annan” eller ”de andra”. Det handlar om oss, var och en som deltar i samtalet.

Kärnan i det jag sade handlar om kvinnorörelsens och feminismens enkla, men upprörande, påstående: kvinnor är systematiskt underordnade män. Så ser det ut, i Sverige och i resten av världen.

Fadime Sahindal, som mördades av sin far för att hon krävde att själv få makten över sitt eget liv, var inte ett offer för den kurdiska kulturen. Hon föll offer för en ordning där män förtrycker kvinnor. Den ordningen finns i alla nu existerande samhällen. Skillnaderna är givetvis väldiga: i talibanernas Afghanistan avrättades kvinnor inför publik om de haft utomäktenskapliga förbindelser; i Sverige har vi en jämställdhetslag, men nästan varannan kvinna har utsatts för våld av en man.

Det är olika, men ändå lika i den meningen att män är överordnade kvinnor. Vi kan välja att se olikheterna, och vi kan välja att se likheterna. Jag tror att båda perspektiven är nödvändiga. Men jag vänder mig mot föreställningen att vi i Sverige lever i ett jämställt samhälle, eller att de orättvisor som finns här ska accepteras därför att kvinnor har det värre någon annanstans. Även i Sverige våldtas och mördas kvinnor, även i Sverige berövas kvinnor sitt människovärde på grund av att de är kvinnor.

Att påstå att män förtrycker kvinnor, betyder inte att alla män förtrycker alla kvinnor. Inget uttalande om ”män” kan vara sant för varje man, men det måste vara möjligt att tala om män och kvinnor som grupper. Det börjar finnas en förståelse av att män tjänar mer än kvinnor (vilket inte betyder att varje man tjänar mer än varje kvinna). På samma sätt måste vi nu kunna prata om att män har mer makt än kvinnor (vilket inte betyder att varje man har mer makt än

varje kvinna). För att se vad som behöver göras politiskt måste vi beskriva mönster i samhället som är giltiga för de flesta.

Det finns många underbara undantag från dessa påståenden. Undantagen visar att det går att förändra, att vi inte är biologiskt eller genetiskt dömda till den över- och underordning som nu dominerar i samhället.

Att tala om maktrelationer mellan män och kvinnor utmanar de gamla politiska skiljelinjerna. Könsmaktordningen går på tvärs med motsättningarna mellan höger och vänster. Men att säga att män förtrycker kvinnor är inte att påstå att alla andra maktrelationer är irrelevanta eller att klasskampen har upphört. Hela det politiska samtalet under 1800- och 1900-talen har dominerats av män och av motsättningen mellan arbete och kapital. Feminismen ger en ny dimension åt den debatten.

För mig är det uppenbart att arbetarklassens kvinnor är de som hamnar längst ner på båda skalorna, och en politik som tar fasta på den gruppens intressen måste vara både socialistisk och feministisk för att kunna lyckas.

Mina uttalanden om att män får mer kärlek än de ger har också väckt debatt. Vänsterns analys utgår traditionellt från att villkoren i arbetsliv och produktion är avgörande för politiken. I organiseringen av arbetet uppstår klassamhället och klasskampen. Detta är ett fruktbart angreppssätt, men stora delar av samhällslivet lämnas utanför på ett missvisande sätt. Omsorg och kärlek är livsnödvändiga sociala verksamheter som också utgör en materiell bas för politik och ideologi.

Hur är då kärleken och omsorgen – det som brukar kallas reproduktionen – organiserad? I statistiken över ekonomi och arbetsliv är det tydligt att det framför allt är kvinnor som har arbeten som går ut på att ge omsorg, vård och utbildning åt andra människor: barn, sjuka och gamla såväl som friska vuxna. För detta får vi betalt, men sällan med en lön som kommer i närheten av motsvarande arbeten som går ut på att hantera varor, information och pengar.

Samtidigt är en stor del av kärleken och omsorgen något som utförs obetalt. Kvinnor utför 82 procent av allt obetalt hemarbete, en siffra som antyder det många kvinnor vet genom levd erfarenhet: även i våra personliga relationer är det oftast vi kvinnor som står för merparten av omsorgen om barn, gamla,

funktionshindrade och sjuka.

Också i det vardagliga samspelet mellan kvinnor och män, både i parrelationer och på arbetsplatser, tror jag att det vanligaste (men inte enda) mönstret är att kvinnor ger mer omsorg och kärlek än de får. Vem ringer till sjuka gamla mamma, vem köper en kaffekrans till fikarasten på jobbet, vem ser till att barnen har med sig det de behöver till skola och dagis, vem planerar familjeutflykten och packar matsäcken?

Sammantaget: den ojämna fördelningen och den usla värderingen av omsorgen och kärleken är lika viktig för den som vill förstå kvinnors underordning, som arbete och produktion är, för den som vill förstå klassamhället.

Det finns inget skäl att tro att dessa förhållanden baseras på någon naturlag, eller att våra gener eller hormoner tvingar oss till denna ojämlikhet. Alla kvinnor och alla män avviker på något sätt från de könsnormer som dominerar. Kvinnor har ingen särskild förmåga att ge omsorg och kärlek som inte män besitter. I detta ligger tron på förändring: eftersom könsidentiteter och könsmaktordning är skapade av människor så kan vi som människor också förändra dem. Min vision är ett samhälle där en människas kön överhuvudtaget inte spelar någon roll för hur han eller hon bemöts. Alltså: ett samhälle som i praktiken respekterar varje människas lika värde.

Debatten efter mitt kongresstal visar tydligt att många fortfarande vill upprätthålla en knivskarp gräns mellan det personliga och det politiska. Kvinnorörelsen på 1960-talet och 1970-talet avfärdades av den etablerade politiken med argumentet att deras krav handlade om det personliga, inte det politiska. Ur den debatten växte kvinnorörelsens paroll: ”Det personliga är politiskt!” Barnomsorg och sexualiserat våld mot kvinnor blev i kvinnorörelsen legitima frågor för politisk debatt och kamp, istället för som tidigare, förvisade till hemmets och familjens domän.

Min slutsats av den pågående debatten är att feminismen måste fortsätta att utmana politikens gränser. Personliga maktrelationer mellan kvinnor och män är en del av samma könsmaktordning som gör att kvinnor missgynnas i arbetsliv och ekonomi. Det innebär också att vi som deltar i debatten själva måste fundera över vår egen roll i könsmaktordningen. Både kvinnor och män är delaktiga i att återskapa och upprätthålla ordningen.

Men att det personliga är politiskt innebär inte bara att vi måste kunna föra en politisk debatt om personliga maktrelationer. Den kanske viktigaste slutsatsen av resonemanget om kärlek och omsorg är att lönerna i de kvinnodominerade vård- och omsorgsyrkena måste höjas radikalt. Med en rättvis lön kan vi eliminera den rent ekonomiska exploatering som nu pågår av kvinnor. För att det ska ske krävs politiska beslut om ökade resurser till kommuner och landsting, vars anställda till 80 procent är kvinnor.

Jag är glad att även LO ser behovet av ökade statsbidrag till kommuner och landsting (DN Debatt 23/1) för att höja kvinnolönerna. LO ger ett massivt stöd åt Socialdemokraterna i valrörelsen i form av stora penningbidrag. Samtidigt har Socialdemokraterna nu också beslutat att kalla sig feminister, vilket jag välkomnar. Det vore alltså ett dubbelt svek om Socialdemokraterna inte snarast ansluter sig till uppfattningen att det krävs politiska beslut om mer resurser till kommuner och landsting för att möjliggöra rättvisa löner för kvinnor.

Länge var feminist ett ord som få i den etablerade politiska debatten tog i sin mun. Vänsterpartiets beslut 1996 att benämna oss som feminister har nu fått flera efterföljare. Debatten efter mitt tal på Vänsterpartiets kongress visar dock att feminismen bara verkar vara opportunistisk och rumsren så länge den inte irriterar och utmanar. Det blir ett himla liv så fort man börjar prata om feminismens konkreta innehåll: att män förtrycker kvinnor och vad vi ska göra åt det.

Taggar

2000, Kvinna, Vänsterpartiet

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/gudrun-schyman-talibantalet-tal-pa-vansterpartiets-kongress-2002>